

موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

بررسی برنامه راهبردی وزارت صنعت، معدن و تجارت (دوره مهندس فاطمی امین)

ویرایش اول – غیر قابل انتشار

هرگونه استفاده از گزارش منوط به دریافت مجوز از موسسه/سازمان متقاضی خواهد بود.

زمستان ۱۳۹۳

موسسه مطالعات و پژوهش های بازرگانی

**بررسی برنامه راهبردی وزارت صنعت، معدن و تجارت
(دوره مهندس فاطمی امین)
زمستان ۱۳۹۳**

پژوهشکده مطالعات راهبردی

شماره و تاریخ ثبت مرکز اسناد موسسه:

تهیه کنندگان: دکتر الناز میان دو آجی و الهام اسماعیلی پور

نایب کننده: دکتر علیرضا گرشاسبی

شماره Trade Doc. No. : Trade Doc.

[شماره]

[تاریخ]

برنامه راهبردی صنعت، معدن و تجارت (فاطمی امین)

این سند مجموعه گسترده‌ای از شاخص‌ها در طیفی از ۱۲ موضوع در حوزه کلان صنعت، معدن و تجارت را مورد بررسی قرار داده است. بر خلاف تنوع شاخص‌های ارائه شده، تحلیل‌ها و نتیجه‌گیری‌های به‌دست آمده بسیار محدود و پراکنده است و اغلب آن‌ها ماهیت لجستیک دارند. این مطالعه رشد نیافتن زیرساخت‌های نرم متناسب با زیرساخت‌های فیزیکی را موجب دخالت مستقیم حاکمیت در برخی موضوعات اقتصادی می‌داند. علاوه بر این، توسعه نامتقارن شبکه‌های حمل‌ونقل کالا در مناطق مختلف کشور، توسعه نامطلوب حمل‌ونقل ریلی علی‌رغم صرفه اقتصادی آن در حمل کالا و قابلیت ایفای نقش آن در تسهیل تجارت خارجی و نیز عمر بالا و فرسودگی وسایل حمل‌ونقل کالا در حوزه‌های جاده‌ای، ریلی، دریایی و هوایی به‌عنوان محدودیت‌های بخش صنعت، معدن و تجارت مورد تأکید قرار گرفت. نتایج این مطالعه نشان می‌دهد که عدم تقارن بین اطلاعات خریدار و فروشنده منجر به هزینه‌های بالای واسطه‌گری و احتکار می‌شود که بر موجودی، کیفیت و قیمت کالاها در بازار آثار نامطلوبی دارد.

تدوین‌کنندگان این سند معتقدند که برخلاف مطالعات قبلی، یکپارچگی صنعت، معدن و تجارت را مد نظر قرار داده‌اند. همچنین ادعا شده است که این سند، ضمن تأکید بر ارتباطات گسترده بین‌المللی، استقلال و پایداری کشور را نیز مورد توجه قرار داده است. در واقع الگو این سند، پی‌ریزی تمدن اسلامی و اشراف آگاهانه بر ورود آشکار و پنهان ارزش‌های غرب بیان شده و هدف غایی بر مبنای ایجاد زندگی مطلوب و جایگاه رفیع برای جامعه قرار داده شده است. ادعای دیگر این سند، توجه به توزیع درآمد، کیفیت زندگی کاری و ایجاد قدرت نرم بواسطه صادرات در کنار رشد اقتصادی است. همچنین نظریه سامانه چند عاملی یا تحقق راهبردها توسط عوامل مختلف، به عنوان یکی از مبانی نظری سند اعلام شده که بر این اساس رویکرد برنامه، مداخله حاکمیت در اقتصاد به‌واسطه تشخیص اولویت‌ها در جامعه و اجرای راهبردهای نهایی است. در نهایت راهبرد اصلی برنامه، شکل دادن به رفتار عوامل در جهت اولویت‌ها بیان شده است.

در مقابل ادعای صورت گرفته، نقدهایی نیز بر این سند وارد است. از عمده‌ترین نقدهای وارده، غالب بودن نگاه مهندسی در تدوین آن، فقدان الگوی نظری و مبانی مشخص و نامعلوم بودن سوالاتی است که سند قصد پاسخگویی به آنها را دارد. همچنین در این سند به تجارب جهانی، نقد سیاست‌های گذشته و آسیب‌شناسی دلایل عدم اجرایی شدن آنها توجهی نشده است. مورد دیگر، مشخص نبودن مواضع تدوین‌کنندگان سند در مواردی نظیر روش‌شناسی و طبقه‌بندی سیاست‌ها (تفاوت آن با یک برنامه راهبردی)، مضمون سیاست‌ها، دلایل رد یا قبول اولویت‌گذاری صنعتی و علل عدم اجرای راهبردهای سند استراتژی صنعتی کشور توسط وزارت صنایع، معادن و دولت وقت است. چنانچه اشاره شد، در این سند شاهد حجم زیادی از آمارهای بدون تحلیل هستیم که در برخی موضوعات نیز بیش از حد به جزئیات پرداخته است. در نهایت، هدفگذاری‌ها آرمانگرایانه و بی‌توجه به فضای کلان اقتصادی - سیاسی و امکان بهره‌گیری از پیشران‌های اقتصاد جهانی صورت گرفته و مسیر تحقق آنها نیز مشخص نیست.

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
۱	تولید ناخالص داخلی (ارزش افزوده) - به قیمت ثابت و جاری	۱۳۳۸-۸۹	بانک مرکزی	
۲	سرانه تولید ناخالص داخلی (۱۰ کشور اول و آخر)	۲۰۰۰-۱۷	صندوق بین المللی پول	اکثر کشورهایی که سرانه تولید ناخالص داخلی بالایی دارند یا جمعیت اندکی دارند یا از منابع طبیعی سرشاری برخوردار هستند
۳	مقایسه ۱۰٪ پر درآمد به کم درآمد و سرانه تولید ناخالص داخلی - ۲۵ کشور	۲۰۱۰	سازمان ملل متحد	
۴	تولید ناخالص داخلی به تفکیک انواع مخارج برای ۱۸ کشور	۲۰۱۰	پایگاه داده سازمان ملل	
۵	سهم مصرف خانوار از تولید ناخالص داخلی برای ۱۸ کشور	۲۰۱۱	سازمان ملل متحد	
۶	سرانه مصرف خانوار از تولید ناخالص داخلی (دلار) برای ۱۸ کشور	۲۰۱۱	سازمان ملل متحد	
۷	نسبت صادرات و صادرات خالص به تولید ناخالص داخلی برای ۱۸ کشور	۲۰۱۱	سازمان ملل متحد	
۸	سهم بخش صمت در ارزش افزوده	۱۳۸۰-۸۹	مرکز آمار	
۹	ارزش افزوده بخش های صمت	۱۳۸۰-۸۹	مرکز آمار	استخراج معادن کمترین سهم را در ارزش افزوده داشته و بسیار نوسانی است که به دلیل عدم ثبات و افت و خیز زیاد میزان مواد معدنی استخراج شده است
۱۰	ارزش افزوده تولید کالا ارزش افزوده تولید خدمات	۱۹۷۰-۲۰۱۱	سازمان ملل	-بحران مالی در ایران چندان اثرگذار نبوده است - کاهش تولید در ایران در اواسط جنگ تحمیلی بیشتر از مقطع پیروزی انقلاب بوده است
۱۱	توزیع استانی ارزش افزوده بخش صمت (عمده و خرده فروشی)	۱۳۸۷-۸۸	مرکز آمار	توزیع ارزش افزوده در سطح کشور مانند توزیع جمعیت نامتناسب است
۱۲	بهره‌وری کل عوامل، سرمایه و نیروی کار - ۹ کشور	۲۰۰۰-۱۱	سازمان بهره‌وری آسیا	
۱۳	رشد اقتصادی به تفکیک منابع تولید (کار و سرمایه) و بهره‌وری - ۱۴ کشور	۱۹۷۰-۱۰	سازمان بهره‌وری آسیا	
۱۴	سهم منابع تولید و بهره‌وری در رشد اقتصادی - ۱۴ کشور	۱۹۷۰-۱۰	سازمان بهره‌وری آسیا	
۱۵	سهم منابع ثروت (ثروت طبیعی، فیزیکی و نامحسوس) - ۵ کشور	۲۰۰۵	بانک جهانی	منابع نامشهود در ایران نسبتاً ضعیف است، البته با وجود منابع بسیار زیاد طبیعی و منابع مناسب فیزیکی، ارتقای منابع نامشهود می تواند ثروت کشور را به شدت افزایش دهد.

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
۱۶	سهام کشور از ثروت فیزیکی جهان- ۱۰ کشور نخست و ایران	۲۰۰۵	بانک جهانی	
۱۷	سهام کشور از ثروت طبیعی جهان- ۱۰ کشور نخست و ایران	۲۰۰۵	بانک جهانی	
۱۸	سهام کشور از ثروت نامشهود جهان- ۱۰ کشور نخست و ایران	۲۰۰۵	بانک جهانی	
۱۹	سهام کشور از کل منابع ثروت جهان- ۱۰ کشور نخست و ایران	۲۰۰۵	بانک جهانی	
۲۰	رتبه‌های ایران در شاخصهای رقابت‌پذیری	۲۰۱۰-۱۲	مجمع جهانی اقتصاد	ایران در مرحله گذار از رقابت‌پذیری مبتنی بر عوامل تولید به رقابت‌پذیری مبتنی بر بهره‌وری است
۲۱	رتبه‌های ایران در شاخص‌های مرتبط با نهادهای اقتصادی	۲۰۱۰-۱۲	مجمع جهانی اقتصاد	
۲۲	رتبه‌های ایران در شاخص‌های مرتبط با پیشرفتگی کسب و کار	۲۰۱۰-۱۲	مجمع جهانی اقتصاد	
۲۳	رتبه‌های ایران در شاخص‌های مرتبط با محیط اقتصاد کلان	۲۰۱۰-۱۲	مجمع جهانی اقتصاد	
۲۴	رتبه ایران در شاخص سهولت فضای کسب و کار	۲۰۱۱-۱۲	بانک جهانی	
۲۵	کالاهای صنعتی: - ارزش افزوده - سهم ارزش افزوده در بخش - سهم ارزش افزوده در اقتصاد - صادرات - واردات - نسبت صادرات به واردات - اشتغال - سهم اشتغال در بخش	۱۳۸۹	پایگاه داده وزارت صمت و مرکز آمار ایران	
۲۶	کالاهای مهم (فولاد خام، شمش آلومینیوم مس کاتد، سیمان، خودرو سواری و وانت)	۲۰۱۱	پایگاه داده وزارت صمت	

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
	- تولید ایران - تولید جهان - نسبت تولید ایران به جهان - رتبه ایران			
۲۷	ارزش تولیدات کارگاه‌های صنعتی به قیمت جاری	۱۳۵۸-۸۸	مرکز آمار	
۲۸	ارزش افزوده رشته فعالیت‌ها در بخش صنعت	۱۳۸۴-۸۹	مرکز آمار	- تولید مواد و محصولات شیمیایی، فلزات اساسی و وسایل نقلیه موتوری بیشترین رشد را در مقدار ارزش افزوده بخش صنعت داشته اند اما سهم آن ها در ارزش افزوده بخش صنعت رشد چندانی را نشان نمی دهد. - در اغلب رشته فعالیت ها شاهد رشد ارزش افزوده هستیم که در مجموع باعث می شود سهم رشته فعالیت ها چندان تغییر نکند.
۲۹	سهم ارزش افزوده رشته فعالیت‌ها در بخش صنعت	۱۳۸۴-۸۹	مرکز آمار	
۳۰	تغییرات ساختاری رشته فعالیت‌ها	۱۳۸۴-۸۹	مرکز آمار و محاسبات تحلیلی	رشته فعالیت هایی که در مقایسه با سایر رشته فعالیت ها از رشد ارزش افزوده بیشتری برخوردار بوده و در مقایسه با آنها توانسته اند تولید خود را حفظ کرده یا بر آن بیفزایند، رشته فعالیت‌هایی بوده اند که بیش از سایر رشته فعالیت ها تحت تاثیر سیاست‌ها یا تغییرات ساختاری قرار گرفته اند.
۳۱	کیفیت محصولات: - تدوین و تجدید نظر علامت استاندارد - صدور پروانه کاربرد علامت استاندارد برای بنگاه‌ها - ترکیب استانداردهای تدوین شده به تفکیک رشته فعالیت (سال ۹۰) - صدور گواهینامه‌های صادراتی و وارداتی (سال ۸۹-۱۳۸۰)	۱۳۸۰-۹۰	سازمان ملی استاندارد	
۳۲	شاخص قیمت مصرف کننده و تولیدکننده	۱۳۸۰-۹۰	بانک مرکزی	
۳۳	نرخ تورم بر حسب CPI و PPI	۱۳۵۸-۹۰	بانک مرکزی	
۳۴	رتبه ایران در شاخص‌های مرتبط با اندازه بازار (اندازه بازار داخلی و خارجی)	۲۰۱۰-۱۲	مجمع جهانی اقتصاد	کارایی بازار کالا در ایران چندان مطلوب نیست. عدم تقارن اطلاعاتی بین خریدار و فروشنده، هزینه‌های بالای واسطه‌گری، احتکار و... مسائلی هستند که بر موجودی، کیفیت و قیمت کالا در بازار اثرات نامطلوبی می گذارند. افزایش کارایی بازار کالا باعث کاهش تورم، افزایش بهره‌وری، ارتقا حقوق مصرف کننده و حمایت از تولید داخلی می شود.
۳۵	رتبه ایران در شاخص‌های مرتبط با کارایی بازار کالا	۲۰۱۰-۱۲	مجمع جهانی اقتصاد	

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
۳۶	شاخص عملکرد لجستیک	۲۰۰۷ ۲۰۱۰ ۲۰۱۲	بانک جهانی - گزارش شاخص عملکرد لجستیک	موقعیت ژئوپلیتیک ایران، قابلیت‌های لجستیکی مهمی را ایجاد کرده است. قرار گرفتن در مسیر پنج کریدور اصلی ترانزیت و حمل و نقل بین المللی (کریدور شمال -جنوب، کریدور تراسیکا، کریدور شرق - غرب، کریدور جنوبی آسیا و کریدور آلتید)، امکان استفاده و به کارگیری همه روش‌های پنج گانه حمل و نقل (جاده‌ای، ریلی، هوایی، دریایی و خطوط لوله)، داشتن نزدیک به 2500 کیلومتر ساحل آبی و 6500 کیلومتر مرز خشکی، دسترسی به آب های آزاد، داشتن بنادری که به صورت بالقوه توانایی قرار گرفتن بین ۱۰ بندر بزرگ لجستیکی دنیا را دارا هستند (همچون بندر شهید رجایی)، وسعت زیاد کشور، وجود ارتباط کالایی زیاد بین کشورهای اطراف ایران که ترانزیت آن‌ها از ایران (در صورت فراهم بودن شرایط مساوی با سایر مسیرهای رقیب) هم به لحاظ زمان و هم هزینه مقرون به صرفه تر می‌باشد؛ همه و همه بیانگر مزیت‌های لجستیکی فوق العاده و حتی منحصر به فرد ایران است.
۳۷	حمل بار با انواع روش‌های حمل و نقل	۱۳۸۸	وزارت راه و شهرسازی	- هر چهار زیربخش حمل و نقل دچار مشکل عمر بالا و فرسودگی وسایل حمل و نقل بوده و شبه‌های حمل و نقل از لحاظ پراکندگی فضایی اجزای شبکه و آمایش سرزمینی دارای نقایصی هستند که بیانگر پیشرفت نامتوازن مناطق مختلف کشور است. - رشد حمل بار ریلی (بهترین و کم هزینه‌ترین روش حمل) نسبت به رشد تولید کالا در کشور بسیار کند است که این امر به دلیل کمبود خطوط ریلی و واگن و لوکوموتیو و نیز اولویت داشتن جابجایی مسافر به حمل بار و بهره‌برداری نامناسب زیرساخت‌هاست.
۳۸	روند ارزش افزوده ثابت و جاری رشته فعالیت‌های عمده‌فروشی، خرده‌فروشی، تعمیر وسایل نقلیه و کالاها	۱۳۸۴-۸۹	بانک مرکزی	
۳۹	تعداد واحدهای صنفی توزیعی، اتحادیه‌ها و تجهیزات فروش	پایان تیر ۹۱	وزارت صمت	
۴۰	تعداد فروشگاه‌های زنجیره‌ای بزرگ و خرده‌فروشی	نیمه اول ۹۱	وزارت صمت	
۴۱	حجم اسمی نقدینگی و پایه پولی	۱۳۸۴-۹۱	بانک مرکزی	
۴۲	نسبت پول وسیع به تولید ناخالص داخلی -۱۳ کشور	۲۰۰۰-۱۱	بانک جهانی	
۴۳	رتبه و امتیاز ایران در شاخص‌های مرتبط با توسعه بازارهای مالی	۲۰۱۰-۱۲	گزارش مجمع جهانی اقتصاد	تفاوت زیاد بین نرخ سود پرداختی بانک به سپرده‌گذاران و نرخ سود دریافتی بانک از وام گیرندگان
۴۴	سهم مانده تسهیلات بانک‌ها و موسسات اعتباری به بخش غیردولتی بر حسب	۱۳۸۷	بانک مرکزی	

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
	بخش‌های مختلف اقتصاد			
۴۵	مانده تسهیلات بانک‌ها و موسسات اعتباری به بخش غیردولتی بر حسب بخش‌های مختلف اقتصاد	۱۳۸۷	بانک مرکزی	
۴۶	ارزش جاری بازار و ارزش معاملات انجام شده در بورس	۱۳۶۸-۹۰	بانک مرکزی	
۴۷	تعداد معاملات و تعداد خریداران سهام در بازار بورس	۱۳۷۴-۸۷	بانک مرکزی	
۴۸	شاخص کل بورس اوراق بهادار و شاخص صنعت	۷۶/۷/۶ تا ۹۱/۱۲/۲۸	بورس اوراق بهادار تهران	
۴۹	رتبه و امتیاز ایران در شاخص‌های آمادگی فناوری	۲۰۱۰-۱۲	گزارش مجمع جهانی اقتصاد	
۵۰	رتبه و امتیاز ایران در شاخص‌های نوآوری	۲۰۱۰-۱۲	گزارش مجمع جهانی اقتصاد	سطح نوآوری در ایران وضعیت بهتری نسبت به فناوری دارد
۵۱	صادرات کالا به تفکیک سطح فناوری	۱۳۸۹	وزارت صمت	محصولات با فناوری متوسط سهم بیشتری در صادرات دارند
۵۲	اشتغال رشته فعالیتها به تفکیک سطح فناوری	۱۳۸۹	وزارت صمت	
۵۳	سهم ارزش افزوده رشته فعالیتها به تفکیک سطح فناوری به قیمت جاری	۱۳۸۹	وزارت صمت	
۵۴	سهم محصولات با فناوری متوسط و بالا در ارزش افزوده بخش تولید- ۱۳ کشور	۲۰۰۵ ۲۰۰۹	سازمان توسعه صنعتی ملل متحد	
۵۵	سهم محصولات با فناوری متوسط و بالا در صادرات کالا- ۱۳ کشور	۲۰۰۵ ۲۰۰۹	سازمان توسعه صنعتی ملل متحد	
۵۶	صادرات محصولات با فناوری بالا - ۱۰ کشور	۲۰۰۰-۱۱	بانک جهانی	
۵۷	سهم صادرات محصولات با فناوری بالا از کل صادرات کالاهای ساخته شده - ۱۰ کشور	۲۰۰۰-۱۱	بانک جهانی	
۵۸	سهم هزینه‌های R&D از تولید ناخالص	۲۰۰۰-۹	بانک جهانی	

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
	داخلی - ۱۰ کشور			
۵۹	مقادیر هزینه‌های R&D - ۱۰ کشور	۲۰۰۸-۹	بانک جهانی و محاسبات انجام شده	
۶۰	سهم بخش‌های مختلف در تامین منابع R&D	۲۰۰۷	یونسکو	
۶۱	جمعیت فعال به تفکیک گروه‌های سنی و جنسیت	۱۳۹۰	مرکز آمار	
۶۲	جمعیت فعال به تفکیک استان	۱۳۹۰	مرکز آمار	تهران دارای بیشترین جمعیت فعال است
۶۳	توزیع فرصت شغلی بر حسب گروه‌های عمده فعالیت اقتصادی	۱۳۸۴-۹۰	مرکز آمار	بیشترین حوزه اشتغال در بخش خدمات است
۶۴	توزیع نسبی شاغلان ۱۰ ساله و بیشتر بر حسب گروه‌های عمده فعالیت	۱۳۹۰	مرکز آمار	
۶۵	مقایسه سهم بخش‌های اقتصادی در اشتغال در جهان	۱۹۹۵ ۲۰۰۵	سازمان بین‌المللی کار	
۶۶	نسبت سرمایه به اشتغال رشته فعالیت‌ها	۱۳۸۷-۹۰	وزارت صمت	ایجاد یک شغل در رشته فعالیت های کک و فراورده های نفتی، مواد و محصولات شیمیایی و فلزات اساسی سرمایه گذاری بسیار بالایی نیاز دارد؛ در حالی که برای ایجاد شغل در برخی رشته فعالیت ها از قبیل پوشاک سرمایه گذاری کمتری مورد نیاز است.
۶۷	ترکیب اشتغال در رشته فعالیت‌های صنعتی	۱۳۸۴-۸۹	مرکز آمار	- با توجه به افزایش ظرفیت تولید در رشته فعالیت هایی مانند فولاد، سیمان، خودروسازی و پتروشیمی ها، سهم اشتغال در این رشته فعالیت ها افزایش یافته است .سهم اشتغال برخی رشته فعالیت ها مانند منسوجات و ماشین آلات کاهش یافته است. - سهم قابل توجهی از شاغلان کشور را کارکنان مستقل بخش خصوصی تشکیل می‌دهد
۶۸	نرخ بیکاری در جمعیت ۱۰ ساله و بیشتر در ایران	۱۳۷۶-۹۰	مرکز آمار	
۶۹	نسبت جمعیت فعال به کل جمعیت ایران	۱۳۷۶-۹۰	مرکز آمار	
۷۰	توزیع نرخ بیکاری به تفکیک شهرستان‌ها	۱۳۸۹	مرکز آمار و محاسبات تحلیلی	
۷۱	رتبه و امتیاز ایران در شاخص‌های	۲۰۱۰-۲	گزارش مجمع	

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
	مرتبط با آموزش عالی و مهارت		جهانی اقتصاد	
۷۲	رتبه و امتیاز ایران در شاخص‌های مرتبط با کارایی بازار کار	۲۰۱۰-۲	گزارش مجمع جهانی اقتصاد	
۷۳	رشد بهره‌وری نیروی کار در رشته فعالیت‌های اقتصادی- ۲۳ کشور	۲۰۰۰-۹	سازمان بهره‌وری آسیایی	
۷۴	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص به تفکیک بخش‌های مختلف اقتصاد	۱۳۷۶-۸۶	بانک مرکزی	
۷۵	تشکیل سرمایه ثابت ناخالص در اقتصاد به تفکیک بخش‌های مختلف اقتصاد	۱۳۷۶-۸۶	بانک مرکزی	
۷۶	موجودی سرمایه خالص به قیمت‌های جاری	۱۳۷۵-۸۶	بانک مرکزی	
۷۷	موجودی سرمایه خالص به تفکیک بخش‌های مختلف	۱۳۷۵-۸۶	بانک مرکزی	بخش صنعت بالاترین سهم را در تشکیل سرمایه ثابت ناخالص داشته اما موجودی سرمایه بخش مستغلات از همه بیشتر است.
۷۸	تعداد پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده	تا پایان سال ۹۰	وزارت صمت	
۷۹	سرمایه پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده	تا پایان سال ۹۰	وزارت صمت	
۸۰	اشتغال در زمان صدور پروانه‌های بهره‌برداری به تفکیک رشته فعالیت‌ها	تا پایان سال ۹۰	وزارت صمت	
۸۱	سهم هر رشته فعالیت صنعتی از تعداد پروانه‌های بهره‌برداری صادر شده	تا پایان سال ۹۰	وزارت صمت	
۸۲	سرمایه‌گذاری ناشی از صدور پروانه بهره‌برداری صنعتی	۱۳۸۰-۹۰	وزارت صمت	دلایل افزایش سرمایه‌گذاری در سال ۱۳۸۷ عبارتند از: ۱-۱ تأمین منابع مالی مناسب برای اتمام پروژه های نیمه تمام؛ ۲-۲ به بهره‌برداری رسیدن واحد های سرمایه بر (از قبیل واحدهای سیمانی، فولادی و شیمیایی) که در این سال بیشترین سهم را در صدور پروان ههای بهره‌برداری داشت هاند.
۸۳	کارگاه‌های صنعتی با اشتغال تا ۹ نفر کارکن	۱۳۸۴-۹۰	وزارت صمت	
۸۴	کارگاه‌های صنعتی با اشتغال ۱۰ تا ۹۹	۱۳۸۴-۹۰	وزارت صمت	
۸۵	کارگاه‌های صنعتی با اشتغال ۱۰۰ نفر به بالا	۱۳۸۴-۹۰	وزارت صمت	

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
۸۶	کارگاه‌های در حال احداث به تفکیک پیشرفت فیزیکی	تا پایان نیمه اول سال ۹۱	وزارت صمت	
۸۷	کارگاه‌های در حال توسعه به تفکیک پیشرفت فیزیکی	تا پایان نیمه اول سال ۹۱	وزارت صمت	
۸۸	تعداد پروژه‌های سرمایه‌گذاری به تفکیک میزان پیشرفت و حجم سرمایه‌گذاری	تا پایان نیمه اول سال ۹۱	وزارت صمت	پروژه‌های بزرگ سرمایه‌گذاری، بسیار کمتر از پروژه‌های کوچک هستند.
۸۹	مجوزهای تاسیس (ایجاد و توسعه) به تفکیک رشته فعالیت‌ها	تا پایان نیمه اول سال ۹۱	وزارت صمت	
۹۰	سرمایه‌گذاری خارجی صورت گرفته در ایران	۱۹۷۰-۲۰۱۱	کنفرانس سازمان ملل متحد در ارتباط با تجارت و توسعه	
۹۱	روند تجمعی سرمایه‌گذاری صورت گرفته در ایران	۱۹۸۰-۲۰۱۱	کنفرانس سازمان ملل متحد در ارتباط با تجارت و توسعه	
۹۲	تعداد شهرکها و نواحی صنعتی	تا پایان سال ۸۹	وزارت صمت	
۹۳	رتبه ایران در شاخص‌های رقابت‌پذیری جهانی زیرساختها	۲۰۱۰-۲	گزارش مجمع جهانی اقتصاد	- جابه جایی ۸۵ درصد کل بار کشور از طریق شبکه جاده ای کشور - ۹۲ درصد شرکتهای حمل و نقل، خصوصی، ۵.۲ درصد تعاونی و ۲.۸ درصد دولتی
۹۴	روند ایجاد و بهره‌برداری از پایانه‌های حمل بار	۱۳۸۰-۹۰	راهداری و حمل و نقل جاده‌ای	
۹۵	نناوگان حمل و نقل جاده‌ای	۱۳۸۴-۹۰	راهداری و حمل و نقل جاده‌ای	
۹۶	روند توسعه خطوط اصلی ریلی کشور	۱۳۸۰-۸۹	راه آهن جمهوری اسلامی ایران	شبکه ریلی با وضع مطلوب فاصله دارد. هزینه تمام شده حمل و نقل ریلی، به ویژه در مورد بار، کمتر از حمل و نقل جاده ای است. بنابراین، برای کاهش قیمت تمام شده و همچنین تسهیل تجارت خارجی، لازم است زیرساخت های حمل و نقل ریلی کشور به سرعت توسعه یابند.
۹۷	بنادر و تجهیزات دریایی	۱۳۸۴-۹۰	سازمان بنادر ج م ا ایران	

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
۹۸	تعداد و ظرفیت‌های موجود و مورد نیاز سردخانه، انبار و سیلو	۱۳۹۰	وزارت صمت	
۹۹	وضعیت معادن: - معادن فعال - معادن غیرفعال - معدن در حال تجهیز - اشتغال - استخراج - ذخیره قطعی	۱۳۸۰-۹۰	وزارت صمت	
۱۰۰	اجازه برداشت سنگ لاشه، مخلوط کوهی و سنگ آهک	۱۳۸۹	وزارت صمت	
۱۰۱	اجازه برداشت سایر مواد معدنی	۱۳۸۹	وزارت صمت	
۱۰۲	وضعیت مجوزهای صادر شده در حوزه معدن: - پروانه اکتشاف - گواهی کشف - پروانه بهره‌برداری - اجازه برداشت	۱۳۸۰-۹۰	وزارت صمت	
۱۰۳	ذخایر حامل‌های انرژی- ۱۸ کشور	۲۰۱۱	شرکت نفت انگلستان	
۱۰۴	سهم ذخایر حامل‌های انرژی- ۱۸ کشور	۲۰۱۱	شرکت نفت انگلستان	
۱۰۵	سهم ذخایر حامل‌های انرژی از کل ذخایر انرژی در دنیا- ۱۸ کشور	۲۰۱۱	شرکت نفت انگلستان	ایران ذخایر اندکی در ذغالسنگ و ذخایر سرشاری در گاز طبیعی دارد، از طرف دیگر قیمت ذغالسنگ با ارزش حرارتی تقریباً معادل یک سوم گاز طبیعی است؛ در تحلیل هزینه‌ها و قیمت گذاری انرژی به این نکته مهم باید توجه داشت.
۱۰۶	توزیع سطح محصولات (آبی یا دیمی) در سال زراعی	۱۳۸۸-۸۹	وزارت جهاد کشاورزی	
۱۰۷	میزان تولید محصولات (آبی یا دیمی) در سال زراعی	۱۳۸۸-۸۹	وزارت جهاد کشاورزی	

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
۱۰۸	مساحت جنگل‌ها، مراتع و بیابان کشور	۱۳۸۹	وزارت جهاد کشاورزی	منابع سلولوزی در ایران غنی نیست و رشته فعالیت هایی که ماده اولیه آن ها چوب است با محدودیت هایی روبرو هستند.
۱۰۹	انواع جنگلهای کشور به تفکیک استان		وزارت جهاد کشاورزی	
۱۱۰	انواع مراتع کشور به تفکیک استان		وزارت جهاد کشاورزی	
۱۱۱	انواع پدیده‌های بیابانی (کوپر، اراضی شور، اراضی بدون پوشش و...)		وزارت جهاد کشاورزی	
۱۱۲	تجارت جهانی کالا و خدمات، جمعیت و سهم از تولید ناخالص داخلی-۳۹ کشور	۲۰۱۰	مرکز تجارت بین‌المللی و پایگاه داده سازمان ملل	
۱۱۳	مبلغ کالاهای صادراتی و وارداتی	۱۳۵۰-۹۱	بانک مرکزی	درآمدهای نفتی باعث شده که واردات کالاها و خدمات همواره از صادرات غیرنفتی بیشتر باشد. درآمدهای نفتی باید صرف سرمایه‌گذاری، گسترش صادرات سایر محصولات و همچنین خدمات مالی بین‌المللی شود که با تشکیل صندوق توسعه ملی، این امر در حال تحقق است.
۱۱۴	وزن کالاهای صادراتی و وارداتی	۱۳۵۰-۹۱	بانک مرکزی	
۱۱۵	واردات کشور به تفکیک نوع کالا	۱۳۵۸-۹۰	بانک مرکزی	
۱۱۶	واردات کشور به تفکیک قاره	۱۳۵۷-۹۱	بانک مرکزی	
۱۱۷	ترکیب کالاهای صادراتی	۱۳۸۰-۹۱	سازمان توسعه تجارت	
۱۱۸	بزرگترین شرکای تجاری ایران از لحاظ مبلغ صادرات کالاهای غیرنفتی	۱۳۹۰	سازمان توسعه تجارت	
۱۱۹	روند صادرات به قاره‌ها	۱۳۵۷-۹۰	سازمان توسعه تجارت	
۱۲۰	صادرات کالاهای جهانی	۲۰۰۱-۱۱	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۲۱	تجارت بین‌المللی ۲۰ گروه کالا	۲۰۰۷-۱۱	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۲۲	سهم تجارت بین‌المللی کالاها	۲۰۰۷-۱۱	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۲۳	سهم ایران در صادرات ۱۰ کالا با	۲۰۱۱	مرکز تجارت	

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
	بیشترین حجم صادرات		بین‌المللی	
۱۲۴	صادرات سوخته‌ها، روغن‌های معدنی و محصولات حال از تقطیر آنها	۲۰۰۷-۱۱	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۲۵	سهم کشورها در صادرات سوخته‌ها، روغن‌های معدنی و محصولات حال از تقطیر آنها-۱۱ کشور	۲۰۱۱	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۲۶	صادرات تجهیزات و قطعات الکترونیکی	۲۰۰۷-۱۱	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۲۷	سهم کشورها در صادرات تجهیزات و قطعات الکترونیکی-۱۱ کشور	۲۰۱۱	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۲۸	صادرات ماشین آلات و وسایل مکانیکی	۲۰۰۷-۱۱	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۲۹	سهم کشورها در صادرات ماشین آلات و وسایل مکانیکی	۲۰۱۱	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۳۰	صادرات وسایل نقلیه زمینی غیر از لکوموتیو و تراموا و قطعات آنها	۲۰۰۷-۱۱	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۳۱	سهم کشورها صادرات وسایل نقلیه زمینی غیر از لکوموتیو و تراموا و قطعات آنها	۲۰۱۱	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۳۲	محصولات با تمرکز بالا در تجارت بین‌المللی	۲۰۱۰	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۳۳	محصولات با تمرکز متوسط در تجارت بین‌المللی	۲۰۱۰	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۳۴	محصولات با تمرکز پایین در تجارت بین‌المللی	۲۰۱۰	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۳۵	صادرات خدمات جهان	۲۰۰۱-۱۱	مرکز تجارت بین‌المللی	
۱۳۶	صادرات خدمات در ایران	۲۰۱۰	مرکز تجارت بین‌المللی	

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
۱۳۷	توزیع جمعیت در استانها	۱۳۹۰	مرکز آمار	
۱۳۸	تراکم جمعیت در استانها	۱۳۹۰	مرکز آمار و محاسبات انجام شده	
۱۳۹	روند افزایش جمعیت کشور بر اساس نقاط شهری و روستایی	۱۳۹۰	مرکز آمار	
۱۴۰	پیش بینی روند جمعیت کشور بر اساس ۴ سناریو (رشد پایین، متوسط، بالا و نرخ باروری ثابت)	۲۰۱۰-۲۱۰۰	سازمان ملل	
۱۴۱	روند تغییرات جمعیت بر اساس سناریوی رشد متوسط در برخی کشورها- ۸ کشور	۲۰۰۵-۲۰۵۰	سازمان ملل	
۱۴۲	روند و پیش بینی میانگین سنی جمعیت بر اساس سناریو روند رشد به صورت متوسط - ۸ کشور	۱۹۷۰-۲۰۵۰	سازمان ملل	بنا به پیش بینی سازمان ملل با سناریوی رشد متوسط در سال 2050 جمعیت ایران از جمعیت کشورهایمانند فرانسه، ترکیه، آمریکا و همچنین میانگین جهانی پیرتر خواهد بود!
۱۴۳	پیش بینی ترکیب سنی جمعیت ایران بر اساس سناریو روند رشد متوسط	۲۰۱۰-۲۱۰۰	سازمان ملل	
۱۴۴	روند سالانه هزینه خانوارهای شهری و روستایی	۱۳۸۲-۹۰	مرکز آمار	
۱۴۵	روند سالانه هزینه های خوراکی و غیرخوراکی خانوارهای شهری و روستایی	۱۳۸۲-۹۰	مرکز آمار	
۱۴۶	هزینه غیرخوراکی سالانه خانوارهای شهری به تفکیک دهکها	۱۳۸۰-۹۰	مرکز آمار	
۱۴۷	هزینه خوراکی و دخانی سالانه خانوارهای شهری به تفکیک دهکها	۱۳۸۰-۹۰	مرکز آمار	
۱۴۸	سهم انواع هزینه های خوراکی در دهک های هزینه ای	۱۳۸۶	مرکز آمار	سهم نان و غلات، گوشت و میوه و سبزی ها در سبد هزینه های خانوار بسیار بالا بوده و سهم آنها بین دهک های هزینه ای تقریباً یکسان است. با توجه به افزایش قیمت گوشت در سال های گذشته، این محصول سهم بالایی در تورم خانوار دارد.

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
۱۴۹	سهم انواع هزینه‌های غیرخوراکی در دهک‌های هزینه‌ای	۱۳۸۶	مرکز آمار	
۱۵۰	روند تغییرات ضریب جینی	۱۳۸۰-۹۰	مرکز آمار	
۱۵۱	اندازه کارگاه‌های صنعتی دارای پروانه بهره‌برداری بر اساس تعداد کارکنان	تا پایان ۹۱	وزارت صمت	
۱۵۲	اندازه کارگاه‌ها به تفکیک رشته فعالیت‌ها در ایران			
۱۵۳	شاخص تمرکز و هرفیندال هیرشمن - مس تصفیه شده یا مس کاتد - خودرو سواری - شمش آلومینوم آلیاژی - مینی بوس - شمش روی - اشین لباسشویی خانگی - تلویزیون رنگی - لوازم بهداشتی چینی - کنسرو ماهی - شمش سرب - آب معدنی		وزارت صمت	
۱۵۴	وضعیت نهادی و اجتماعی بنگاه‌ها در ایران	۲۰۱۲-۱۳	گزارش مجمع جهانی اقتصاد	ایران بهترین وضعیت را در شاخ صهای رفتار اخلاقی بنگاه‌ها (رتبه 66 و حفاظت از منافع سهامداران خرد بنگاه‌ها) (رتبه 78 داشته است. اما در حمایت از سرمایه گذاری بنگاه‌ها) (رتبه) 130 وضعیت کشور چندان مناسب نیست.
۱۵۵	تعداد واحدهای صنفی	۱۳۸۹-۹۰	وزارت صمت	
۱۵۶	سهم درآمد مالیات و نفت در درآمدهای دولت	۱۳۵۷-۸۷	بانک مرکزی	
۱۵۷	درآمدهای مالیاتی	۱۳۶۸-۹۰	بانک مرکزی	
۱۵۸	نسبت درآمدهای مالیاتی به تولید ناخالص داخلی- ۱۸ کشور	۲۰۱۰	بانک جهانی	
۱۵۹	سهم مخارج دولت از تولید ناخالص	۲۰۱۰	بانک جهانی	

ردیف	شاخص	دوره زمانی	منبع	نکات / چالش
	داخلی - ۱۰ کشور			
۱۶۰	سهم بدهی از تولید ناخالص داخلی - ۱۱ کشور	۲۰۰۶-۱۰	بانک جهانی	
۱۶۱	تولید ناخالص داخلی کشورهای منطقه و پیش بینی سال ۲۰۱۷	۲۰۱۱	صندوق بین المللی پول	
۱۶۲	رشد تولید ناخالص داخلی کشورهای منطقه و پیش بینی سال ۲۰۱۷	۲۰۱۱	صندوق بین المللی پول	
۱۶۳	سرانه تولید ناخالص داخلی کشورهای منطقه و پیش بینی سال ۲۰۱۷	۲۰۱۱	صندوق بین المللی پول	
۱۶۴	تجارت کشورها منطقه	۲۰۱۱	مرکز تجارت بین المللی	
۱۶۵	تورم کشورهای منطقه و پیش بینی سال ۲۰۱۷	۲۰۱۱	صندوق بین المللی پول	
۱۶۶	ضریب جینی و نسبت ۱۰٪ پردرآمدترین به ۱۰٪ کم درآمدترین کشورهای منطقه	۲۰۰۷	سازمان ملل	ترکیه بزرگترین رقیب ایران در منطقه می باشد

نکات جمع‌بندی

- مسایل کشور بیشتر از جنس نرم (اطلاعات، ارتباطات، قاعده‌ها و...) هستند که رفع آن‌ها بیش از آنکه نیاز به منابع مالی داشته باشد، نیاز به هوشمندی و همت بالا دارد.
 - آب تنها منبع مهمی که نسبت به سایر کشورها کمتر از آن برخورداریم که با احداث سدها، خطوط انتقال آب و شبکه‌های آبیاری ب ه ویژه در سال‌های اخیر، کمبود نسبی آب، مسئله چندان مهمی نیست.
 - در برخی از مواد اولیه مانند چوب و بوکسیت با کمبود مواجه هستیم که برخی جایگزین دارند و محدودیتی برای کشور ایجاد نمی‌کنند
 - علت آنکه هنوز به وضعیت مطلوب نرسیده‌ایم آن است که ما به دنبال ایجاد تمدنی مستقل (تمدن اسلامی) از تمدن متعارف جهانی هستیم که همواره در معرض تهاجمات فکری، امنیتی و اقتصادی زیادی بوده است.
 - حاکمیت در ایران در طیف مداخله همه جانبه یا رهاسازی هنوز جایگاه درست خود را نیافته است.
 - عدم رشد زیرساخت‌های نرم متناسب با زیرساخت‌ها فیزیکی
- ضعف در زیرساخت‌های نرم (ابزار حاکمیت برای اداره جامعه) موجب گشته حاکمیت